

EUROPA ȘI NEAMUL ROMANESC

FOAIA MISCĂRII ROMÂNE PENTRU UNITATEA EUROPEI

DRAMA IDEII NAȚIONALE

În structurile spiritualității românești multimilenare, G. Călinescu a întrevăzut nevoia de afirmare a unui neam, pornind de la factorii care generează sistemul de valori. Exegeza lui critică este cuprinzătoare, ținând seama de substraturile de viață istorică în care s-au conservat *datele primordiale* prin care poate fi controlată vechimea rasei. Efortul criticului avea să fie compensat de multiple revelații pe care i le-a oferit epoci străvechi ale culturii noastre. Preluând critic o moștenire spirituală atât de bogată în semnificații de durată, Călinescu surprinde filonul tragic al Istoriei Românilor și drama lor națională, rezultând din împrejurări defavorabile și conjuncturi imediate. Ideea națională se impune de-a lungul secolelor, întrucât - așa cum arăta și Eminescu - ea reprezenta "suma vieții noastre istorice", cu un rol coordonator.

Dintr-o asemenea perspectivă a privit G. Călinescu fenomenul românesc de cultură, pe care l-a conceput în devenirile sale, fiind determinat de conștiința originilor traco-geto-dace. Căci, spunea el:

Istoricește suntem prin substratul nostru traco-getic, care e esențial, dintre vechile popoare ale Europei. Suntem niște adevărați autohtoni de o impresionantă vechime..

Aceste idei au reușit să imprime un mod mai constructiv de a înțelege istoria și variabilele vieții istorice în care s-a consumat drama ideii noastre naționale. G. Călinescu înlătură imaginea falsă despre inerția și neputința afirmării noastre. O stagnare a existat, cel mult în plan politic, dar în spațiul tradițiilor de cultură, valorile autohtone au cimentat idealuri și aspirații naționale,

IOSIF CONSTANTIN DRĂGAN
care treceau peste granițele politice artificiale impuse.

Toate aceste probleme implicate în destinul României apar în monumentală *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941). Această operă apare într-o perioadă critică din viața neamului nostru ca

George Călinescu

un element de coeziune a conștiinței naționale, puternic încercată de cea de a doua bătălie pentru reîntregire pe care Românii erau obligați să o poarte în mai puțin de o jumătate de secol. Autorul se referă la aceste timpuri de suferință, când literaturii îi revenea rolul de a intensifica forțele combatanților. Argumentele le găsește în creația și încrederea în valorile proprii, de la Eminescu și Hasdeu, la Bolintineanu și Slavici și de la Coșbuc și Rebreanu până la Maiorescu și Goga, cuprinzând întregul spațiu geografic al literaturii românești.

În altă ordine de idei, Călinescu crede că tocmai într-o epocă de amare încercări în viața unui popor se impune cunoașterea tradițiilor sale culturale:

Niciodată - scrie Călinescu - nu s-a vorbit mai mult de tradiție ca în ultimul deceniu. Unii au tăgăduit-o, necunoscând o altă literatură decât cea contemporană, alții au afirmat-o, nu mai pregătiți spre a dovedi că tradiția trebuie interpretată apriori în sensul vederilor lor. În definitiv, tradiție nu înseamnă altceva decât înaintarea organică după legi proprii și nu este îndoială că organicul există în literatura română. Se cade doar să-l descoperim. Și oricât ar ține seama de univers, o adevărată critică își stabilește scara de valori în cuprinsul literaturii (asta înseamnă tradiție).

Astfel situa Călinescu valoarea tradițiilor în contextul epocii sale, pășind pe urmele lui Eminescu.

În suita aceluiași considerații, Călinescu fixează reperele unei conștiințe de sine a neamului, condamnând, cum spune el, *prea lunga desconsiderare de noi înșine*. Ideea națională s-a gravat de la o generație la alta, prin complexul de inferioritate moștenit în urma atâtor dominații trecătoare. Cred că este important să reținem această idee călinesciană, gândindu-ne tocmai la momentul în care apare lucrarea sa. Dincolo de toate asperitățile de moment, terenul cel mai fertil era destinat specificului național. Acest lucru l-a făcut explicit și lămurit G. Călinescu, care, ca și colegii săi de generație, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, s-a format la școala lui Vasile Pârvan, în cultul ideii naționale.

În capitoul intitulat *Specificul național*, G. Călinescu stabilește un adevărat program de acțiune și cunoaștere a determinantelor fundamentale ale spiritualității ro-

mânești. Folosind o documentație bogată asupra momentelor de culminație din literatura noastră, Călinescu scoate în evidență coincidența acestora cu însăși afirmarea puternică a specificului național. Nici nu era posibil altfel. De fapt, arată Călinescu, la noi *Eminescu, Titu Maiorescu, Creangă, Coșbuc, Goga, Rebreanu, Sadoveanu, Blaga etc. sunt consultabili pentru nota specifică primordială. Această notă specifică primordială este ireductibilă*. Orice abatere de la ea înseamnă o trunchiere a devenirii noastre proprii, după cum negarea ei, prin motive de altă natură decât cele care fac parte din sistemul culturii autohtone, înseamnă practicism îngust. De altfel, subliniază Călinescu, ca un avertisment de luat în timp, *protestul împotriva afirmării specificului e violent la alogeni, fiindcă aceștia își închipuie că teoria ar putea să ducă la o politică intolerantă. Dar problema nu are nimic de-a face cu politica și aparține operației de clasificare, pe care o fac toate culturile. Ea nu implică nici măcar noțiunea de valoare. O operă literară se valorifică prin examenul critic...specificul fiind un element structural, nu se capătă prin conformare la o ținută canonică. Singura condiție pentru a fi specific e de a fi român etnic. Istoricul nu are altceva de făcut decât să urmărească a posteriori fibrele intime ale sufletului autohton. El nu va ținti să înlăture, ci numai să clasifice*.

G. Călinescu a eliminat speculațiile sterile în jurul specificului național, considerând că acesta întrupează anumite calități de mediu și de rasă. Prin aceasta, nu voia să coboare discuția în jurul specificului la răfuielele de moment în cultură. Există pentru criticul român rațiuni mai adânci legate de istorie, prin care destinul creator al unui neam își cere dreptul de afirmare, iar *Goga*, spune Călinescu, *exprimă în cel mai artistic fel jalea rasei în fața tragicului național fatal, întrucât ne aflăm la răspântia drumurilor de emigrație, jale cu grijă învăluită în simboluri impenetrabile*.

Drama ideii naționale izvorăște la Călinescu dintr-o nefastă înrăurire a istoriei, în ciuda forțelor eliberatoare pe care ea le conține și pe care le promovează întotdeauna specificul național. Fenomenul asupririi naționale a dus la claustrări continui și a secătuit viabilitatea tradiției. Iată de ce, consideră Călinescu că trebuie să urmărim ideea națională, deoarece *rasa noastră care*

a văzut că munca ei este periodic culcată la pământ de seismica politică, a căpătat prudențe și construiește minuscul, solid și pitit la munte. Așa înțelege Călinescu persistența valorilor spirituale din cele mai îndepărtate timpuri. Așa înțelege el și trăsăturile specifice ale acestor valori cu vechimea lor, subliniind că *popoarele străvechi se caracterizează prin civilizație pastorală, prin retragerea la munte, de unde pot privi și ochii invaziile, printr-o față brăzdată de vânturi alpine, de experiența milenară, printr-un ochi pătrunzător și neclintit de vultur, prin muțenie. Popoarele noi migrante sunt dimpotrivă zgomotoase, gesticulante și au o vădită predilecție pentru "civilizație"... Chiar regresivitatea spre sat e o trăsătură a raselor vechi. De aceea, teoria primitivității noastre trebuie să cadă. Noi nu suntem primitivi, ci bătrâni.*

În același timp, Călinescu își dă seama că drama vieții noastre naționale a fost și purtătoarea unor germeni activi, întucât, cum arătase încă Pârvan, genericul e ceea ce hotărăște în viața unui neam. Specificul național ne îndreaptă atenția spre începuturile viguroase ale culturii. Importantă în acest proces de conștientizare a începuturilor este afirmarea unei entități naționale, în stare să depășească acel complex de inferioritate față de alte culturi. Călinescu analizează geneza acestui complex, înlăturând tendințele superficiale cu care s-a operat în analizele îndreptate asupra culturii noastre. Apelul la noi înșine, la ceea ce avem propriu, este un indiciu sigur că *specificul nu e un dat care se capătă cu vremea, ca să se poată afirma că abia suntem pe cale de determinare, el e un cadru congenital. Și pentru că nu se capătă, nici nu se pierde... O cultură conține în sine toate notele posibile, precum un individ toate aspectele caracterologice... Specificitatea nu e notă unică, ci o notă cu precădere... Întrebarea este doar care este nota sa mai subliniată, fiind știut că un organism nu imită niciodată nimic, având toate virtualitățile în el. Ceea ce pare imitație este doar o sugestie primitivă la timp oportun. Spaima că ne-am putea falsifica trebuie să dispară. Garanția originalității noastre fundamentale stă în factorul etnic.*

Această aprofundată imagine Călinesciană despre propria noastră identitate spirituală se opune minimalizărilor de orice fel. Călinescu n-a fost refractar preluărilor și in-

fluențelor în cultură. Le-a văzut chiar necesare, dar el îndeamnă să privim și spre ceea ce am dat noi altora, în oricare colț al Europei și mai departe, spre a se înlătura astfel apăsătoarea imagine anexă la alte culturi.

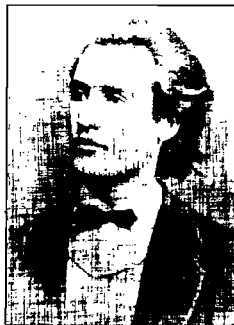
Iată de ce ni se pare că *Istoria literaturii de la origini până în prezent* este de extremă actualitate. Iată și motivul pentru care Fundația Europeană Drăgan a considerat că este imperios necesară reeditarea acestei lucrări, pe care a publicat-o și a pus-o la îndemâna cititorului român. În curând lucrarea va apărea și în limbi străine de mare circulație. Un motiv în plus pentru care cred că este atât de justificată organizarea de către Fundația noastră a colocviului cu tema *Dimensiunea europeană a culturii române: Eminescu - Călinescu*, ca un suprem omagiu adus acestora.

LE DIMENSIONI EUROPEE DELLA CULTURA ROMENA

Secondo convegno italo-romeno
ROMA, MILANO, TORINO, 8-12 giugno 1981

INTERVERRANNO:

G. COSTANTINO DRAGAN, Visiting Fellow a The City University of London, Presidente della Fondazione Europea Drăgan ● CONSTANTIN ANGHELUTA, Direttore dell'Accademia di Romania (Roma) ● MARIANO BAFFI, Già incaricato di ritorno all'Università di Roma ● JOE DIMITRISCU BUSULENGA, Professore all'Università di Bucarest, Direttore dell'Istituto «G. Calinescu» dell'Accademia di Romania ● AL CAPRARIU, Poeta, Direttore della Casa Editrice «Dacia» Cluj-Napoca ● ROBERTO CESTELLI, Scrittore, Segretario generale della Camera di Commercio Italo-Romena ● MARCO CUGNO, Professore di letteratura romana all'Università di Torino ● ROSA DEL CONTE, Professore ordinario di storia e letteratura romana all'Università di Roma ● TRAIAN FILIP, Scrittore, Membro attivo dell'Accademia delle Scienze di New York ● MIRCEA HOMORODEANU, Lettore di lingua e letteratura romana all'Università di Milano ● DUMITRU LOSONTI, Lettore di lingua e letter-

MIHAI EMINESCU
1850-1889

M. EMINESCU
OPERE

atura romana all'Università di Torino ● MARIN MINCU, Professore Associato di lingua e letteratura romana all'Università di Firenze ● ALEXANDRU OPREA, Scrittore, Direttore del Museo di Letteratura Romana di Bucarest ● EDGAR PAPU, Professore Emerito all'Università di Bucarest ● FERDINAND POLLI, Presidente dell'Associazione Amici Helvetici Rumunesi (Losanna) ● SORIN STAL, Professore straordinario di linguistica applicata all'Università di Bologna

FONDAZIONE EUROPEA DRAGAN

in collaborazione con
L'ISTITUTO DI STORIA E TEORIA LETTERARIA "G. CALINESCU"
ed il
MUSEO DELLA LETTERATURA ROMENA
di BUCAREST

Sede del convegno
Roma, 8 giugno ore 17 - Fondazione Europea Drăgan, Istituto Italiano L. V.
Milano, 11 giugno ore 17 - Fondazione Europea Drăgan, Via Lorena, 11
Torino, 12 giugno ore 17.15 - Palazzo Brichetto, Via Lagrange, 20 (Sala degli Azzurri)

Ritratti e sintesi critiche senza eccesso di erudizione

di
Emil Manu

Sotto gli auspici della Fondazione Europea Dragan, l'Editrice Nagard di Roma ha stampato una nuova edizione della *Storia della Letteratura romena dalle origini ad oggi*, di G. Călinescu la cui edizione principe fu pubblicata nel 1941, presso la «Regia Fondazione per la Letteratura e l'Arte» di Bucarest. Oltre al testo integrale, fotografato con i più moderni mezzi tecnici, il lettore trova in un *Addendum* i supplementi che l'autore ha pubblicato sulla rivista «*Studii și Cercetari de Istorie Literară și Folclor*», sotto il titolo *Materiale documentario*, nei volumi: I, 1952 (n. 1-4), II, 1953 (n. 1-4), III, 1954 (n. 1-4), VIII, 1959 (n. 1-4), IX, 1960 (n. 1-4), 1960 (n. 1-4).

La prefazione della nuova edizione è firmata dal Professor Dottor Giuseppe Costantino Dragan, Presidente della Fondazione Europea Dragan, che paragona questo capolavoro di Călinescu alle opere dei teorici e storici letterari di valore mondiale, quali Sainte-Beuve, Benedetto Croce, Ortega y Gasset, Gaëtan Picon. La Fondazione Europea Dragan intende così contribuire a una migliore conoscenza della cultura romena all'estero nonché alla promozione su piano europeo di una delle sue più prestigiose opere.

Fa seguito a questa prefazione «Un omaggio» firmato da Alice Vera Călinescu consorte dell'autore, che esprime il suo plauso per l'idea di stampare la *Storia* all'estero, quale vero omaggio recato a Călinescu e nel contempo alla Romania.

La Fondazione Europea Dragan stamperà quest'opera fondamentale della cultura romena anche in versioni straniere, la presente versione in lingua romena essendo rivolta ai lettori romeni residenti all'estero, e allo stesso tempo a quelli che vivono in Romania, fornendo loro uno strumento di lavoro e un libro affascinante.

L'*editio princeps* è apparsa nel 1941; di recente è stata pubblicata la corrispondenza di Al. Rosetti, direttore della «Regia Fondazione per la Letteratura e l'Arte» (*Lettere a Al. Rosetti*). Edizione curata da Al. Rosetti, il quale firma anche la prefazione, gli appunti e l'indice. Postfazione di Vasile Nicolescu, Editrice Minerva, 1979, 456 pagine), cor-

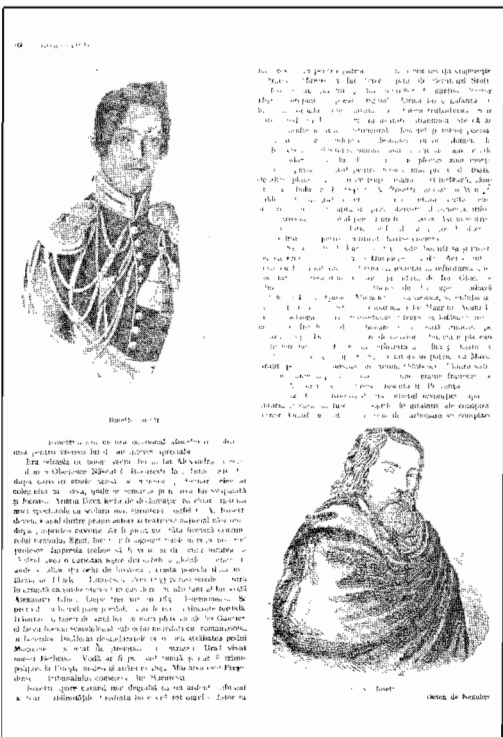
rispondenza nella quale sono inserite anche le lettere del Călinescu riguardanti la pubblicazione della sua *Storia*. Questo «romanzo» epistolare in forma di dialogo rivela la genesi dell'edizione principe, il lavoro assiduo dell'autore, la laboriosa documentazione, la passione per la ricostruzione del paesaggio letterario e per la definizione delle fisionomie letterarie, ma anche le metamorfosi della diffusione di quest'opera.

Siccome i quattro decenni trascorsi dall'apparizione hanno attestato il suo valore superlativo di opera fondamentale della nostra storiografia letteraria e dato che, da parecchio tempo esaurita, la *Storia* non fu mai ristampata, la pubblicazione di una nuova edizione risulta salutare, soprattutto per i giovani studiosi i quali, in questo modo, possono averla nella propria biblioteca.

La formula editoriale proposta dalla Fondazione Europea Dragan non contraddice in alcun modo altre possibili formule, per esempio l'inserimento nel testo originale delle aggiunte pubblicate successivamente dall'autore nella rivista «*Studii și Cercetari de Istorie literară și Folclor*».

L'Editoriale Nagard ha preferito la ristampa integrale, fotografando il testo primario, quale soluzione meno suscettibile di destare sospetti, mentre la pubblicazione delle aggiunte nell'*Addendum* non rende difficile la consultazione delle pagine, giacché G. Călinescu ha indicato il titolo e le singole pagine a cui fa riferimento.

G. Călinescu ha dimostrato interesse per l'integrazione, la correzione e la riformulazione di alcuni passi del testo dell'edizione principe; le copie di studio della sua biblioteca abbondano di aggiunte autografe. In una futura edizione, che includerebbe, con la dovuta cura anche le ulteriori aggiunte, si potrà spiegare la successione delle tappe del lavoro da laboratorio di Călinescu e in questo modo verrà definito lo stato in cui era giunto l'autore stesso nel preparare una nuova edizione. Poiché un tale progetto editoriale potrebbe incontrare ostacoli di carattere tecnico, l'Editrice Nagard è ricorsa alle più accettabili modalità di stampa.

Nell'edizione Nagard figura innanzitutto una replica dell'originale, allo stesso livello tecnologico e, secondariamente, un libro d'arte. Infatti la *Storia* di Călinescu, grazie alle dimensioni originali e alle illustrazioni sempre originali è anche un'opera d'arte. In sintesi, la nuova edizione mantiene inalterate tutte le qualità dell'originale, continuando nel tempo una maniera tipica di Călinescu di elaborare un'edizione. Ciò costituisce un'occasione di contatto non solo spirituale ma anche materiale con G. Călinescu, rispettando la sua concezione, le idee originali d'impaginazione, persino i capricci tecnologici.

Il fatto che G. Călinescu si è occupato attentamente dell'aspetto redazionale e tecnologico della edizione principe è provato da una lettera scritta ad Al. Rosetti e datata il 2 ottobre 1940 (pubblicata nel volume citato), nella quale si tratta dello spazio riservato alla bibliografia: «Bibliografia? Si può forse rinunciare alla bibliografia? Ti ho già detto. La metto però alla fine. I motivi: sta male nel testo, ho già due caratteri di lettera e il terzo è di troppo, e in alcuni casi aggiunge anche piccoli chiarimenti e discussioni telegrafiche. Ciò comporterebbe delle mezze colonne sgraziate e pedanti, che interromperebbero il discorso. *Il libro ha una sua drammaticità* (corsivo mio, E.M.) che sarà evidente alla fine della lettura, una concatenazione di idee, è un libro di critica su basi storiche, e la bibliografia può spaventare. Vi è infatti una letteratura nuova dove ogni tanto la bibliografia è ridotta alla semplice citazione delle opere (...) Lo stabilire dei valori risulta dalla proporzionalità delle dimensioni (...) Così come si usa in qualsiasi libro europeo (Flamini ecc.), la bibliografia è posta alla fine, prima dell'indice, per capitoli e autori.

Desidero che la copertina interna sia come il modello accluso, gli stessi caratteri, dimensioni, spazi, larghezza (due colori). Vuole che io faccia una prova, aggiungendo Lei le iscrizioni editoriali?»

L'edizione Nagard è fedele nei limiti dell'identità col modo editoriale di Călinescu, rispettando e riproducendo la «drammaticità interiore» del libro di cui parlava l'autore stesso.

Due sono le modalità con cui vengono ristampate le opere fondamentali di una grande cultura: attraverso la riproduzione fotografica degli originali, e le edizioni critiche; le due formule risultano complementari. La prima perpetua l'immagine fedele dell'opera; la seconda, un testo interamente commentato, progettato come ricezione critica nell'attualità.

Dato che nell'edizione Nagard il testo principe è ben facsimilato e anche completato con una aggiunta, può essere collocato su una posizione intermedia appartenente integralmente alla prima modalità di stampa e parzialmente alla seconda.

Si è affermato giustamente che la *Storia della Letteratura romana dalle origini ad oggi* di G. Călinescu è in senso figurato un romanzo o, in ogni caso, un libro di storiografia letteraria con una spiccata struttura narrativa che appartiene più alla creazione artistica che al commento critico. A sostegno di tale impressione va menzionata anche l'iconografia del libro. Privando il testo di questa ricca iconografia - specifica di Călinescu, quale opzione -, il libro sarebbe carente di un elemento essenziale per la sua ottima ricezione. La *Storia* di G. Călinescu eccelle in ritratti e descrizioni che hanno un riscontro nel materiale iconografico tanto generoso.

Il 5 febbraio 1939 G. Călinescu annunciava Al. Rosetti che era pronto a consegnare il suo manoscritto per essere stampato nel giugno dello stesso anno. Nella stessa lettera, egli faceva una autocaratterizzazione del libro, così come avrebbe voluto che fosse: «Una specie di De Sanctis, Thibaudet, Papini. Rinuncio all'erudizione, inizio propriamente con la vera letteratura, offro al lettore ritratti e sintesi critiche, scrivo un libro vivo».

Ristampando fedelmente l'edizione originale, l'Editrice Nagard rispetta il desiderio di Călinescu, rimettendo in circolazione la forma durevole, sotto tutti i punti di vista, della più famosa opera del grande critico.

La pubblicazione in lingue straniere del testo integrale - e non del Compendio - è un'iniziativa altrettanto felice, che consentirà al lettore straniero di farsi un'immagine della letteratura romana. Certo, le idee, le associazioni temerarie e le valutazioni formulate da Călinescu, straordinarie per il lettore romeno, risulteranno talvolta di difficile comprensione per il lettore straniero.

«In questo modo, afferma l'autore della *Prefazione* e l'ideatore della nuova edizione, mettendo in circolazione una sintesi della cultura romana, siamo convinti di soddisfare il vivo desiderio di tutti i lettori che avranno a portata di mano uno dei principali monumenti della spiritualità dei Latini dal Danubio».

La ristampa, in una veste tipografica eccellente e fedele al testo romeno originale, colma una grave lacuna nella storiografia della letteratura romana e contribuisce a una conoscenza più profonda dell'opera di G. Călinescu.

De la destindere la o Yalta planetară ?

III

În numerele anterioare ale publicației noastre au apărut două articole, dintr-o serie de patru, ale Domnului Avocat N. Baci, colaboratorul nostru, asupra noii politici americane.

În primul articol autorul arăta cum America, cloroformizată de politica de "detente" a lui Kissinger și a Președintelui Jimmy Carter, s-a lăsat depășită, ca forță militară, de Rusia. În vremea din urmă însă Statele Unite și-au regăsit curajul și conducătorii, iar în prezent au în curs un program de remodernizare a armatelor și dotarea lor cu cele mai perfecționate arme ce le va asigura, din nou, superioritatea.

În al doilea articol, Dl N. Baci a luat în discuție problemele urgente ce se pun Statelor Unite în formularea unei politici de oprire a expansiunii rusești în marșul ei spre dominația planetară, de care poporul american este conștient. D. Sa arăta că este nevoie de o politică ofensivă pe toate fronturile, în Golful Persic, în Orientul Mijlociu, în Africa, în Asia și necesitatea unui front unic de acțiune între aliați.

În prezentul număr publicăm al treilea articol din această serie, urmat în numărul viitor de un articol de sinteză și concluzii.

Deșteptarea Americii, regăsirea conducătorilor ei, modernizarea rapidă a arsenalului militar, redresarea economiei, sunt absolut necesare, indispensabile. Dar acestea nu sunt suficiente în formularea unei politici de oprire a agresiunii imperialiste sovietice. Pentru aceasta trebuie clarificat, urgent, clar și răspicat, ce se reproșează Rușilor, ce se așteaptă de la ei, care sunt interesele imediate și cele de lungă durată ale Americii, Occidentului și ale Lumii Libere, cum pot fi ele apărute și ce trebuie făcut pentru aceasta. Numai așa se poate formula o politică coerentă și trasa o linie unitară de acțiune.

Formularea unei politici unitare și coerente trebuie să fie inițiată de Departamentul de Stat și Consiliul Securității Naționale în Statele Unite, de Consiliul Pactului Atlantic în Europa, de Japonia și China. Este nevoie de un consensus al tuturor celor ce trebuie și vor să se opună agresiunii și ofensivei planetare rusești. Și aici încep dificultățile.

În Statele Unite, așa cum a spus-o fostul Președinte Nixon, politica era trasată de alții decât de Președinte și Cabinet sau de Congres. Ei nu erau decât executanți sau victime. Fostul Președinte se referea la rolul capital, determinant și, după el, nefast, ce-l joacă mijloacele de comunicație, "mass media" și cei ce le dețin în manevrarea opiniei publice americane.

Să nu se uite nici rolul enorm jucat de la război încoace în America de așa zisul "Establishment", un grup de 1.500 de oameni de elită, grupați în așa zisul Committee for Foreign Affairs din strada 68 East, în New York. Din acest grup, ce se exprimă prin revista "Foreign Affairs", au fost recrutați principalii conducători ai Statelor Unite de la război până astăzi. Dintre ei au fost aleși leader-ii celor două partide americane: la

democrați: Dean Acheson, Adlai Stevenson, John și Robert Kennedy, ca și Eduard Kennedy de astăzi, Averel Harriman, George Ball (groparul Iranului), Dean Rusk, J. K. Galbraith, Hubert Humphrey, John Lindsay și Jimmy Carter, cu Zbig, Brejinsky, ca să amintim numai pe câțiva dintre șefi. De la republicani: Eisenhower, John Foster Duzles, Thomas Dewey, Jacob Javits, Paul Hoffman, Robert Mc Namara, John Cabot Lodge, Rockefeller, Artur Burns, Eliot Richardson, Richard Nixon și Henry Kissinger.

Acest grup a avut o politică de liberalism și de "detente" cu Rusia. Kennanii și Bohlenii, ca și spionii lui Stalin, Alger Hiss și Latimore, tot de acolo au fost recrutați. Școalei Riga, cu o atitudine fermă față de Rusia, i s-a opus cea de la Yalta (Roosevelt grand design), originată de C.F.R.

Este adevărat că Președintele Reagan și-a dus campania electorală contra supremației acestui "Establishment" liberal, slab și naiv, față de Uniunea Sovietică. E adevărat că opinia publică americană l-a plebiscitat la 4 noiembrie 1980. Alegându-l, i-a dat un mandat masiv și categoric pentru politica ce o preconiza.

Dar aceasta va fi suficient? Desigur că nu. Pentru a reuși, Președintele Reagan trebuie să modeleze și mobilizeze opinia publică americană, ca să-i susțină politica. Deci, să o informeze de intențiile și procedeele imperialismului rusesc, de pericolul ce amenință Statele Unite și Lumea Liberă. Această formare de opinie publică trebuie făcută în fiecare zi, printr-o adevărată încredințare, ca și religia. Opinia publică ce l-a ales la 4 nov. 1980, trebuie menținută conștientă; altfel devine apatică, ca și exilul românesc, de exemplu.

Toate mijloacele de care dispune aparatul de Stat trebuie să fie mobilizate în acest scop. Mobilizării militare și economice trebuie să i se alăture cea morală, cea ideologică, antirusă, anticomunistă. "La majorité sillancieuse" a poporului american a repudiat politica de slăbiciune a Establishmentului C.F.R. Dar, ca să fie definitivă, această repudiare trebuie să se facă în fiecare zi. În ziua când majoritatea poporului american va fi cu adevărat conștientă de nevoia unei politici noi, procesul va fi ireversibil, cei de la C.F.R. se vor înclina, fiindcă sunt politicieni, deci oportuniști și atenți la schimbarea vântului în politică.

Același lucru, aceeași mobilizare a opiniilor publice trebuie făcută în toată lumea. Cine o va face și cum?

PROBLEMA OVREIASCĂ

Ca și în trecut, problema Evreilor din Uniunea Sovietică va fi, cu siguranță, ținută în seamă, în formularea unei politici ferme față de Rusia. Și problema nu e ușoară.

Cu toate aspectele paradoxale ale politicii antisemite rusești, opinia publică și poporul american au fost înșelați de Ruși. E adevărat că fațada putea să înșele: Kaganovici era evreu, nevestele lui Molotov și Voroșilov erau evreice, băiatul lui Hrusciiov era însurat cu o evreică, fata lui Malenkov, ca și a lui Stalin, a luat un ovrei ca soț. Nevasta lui Andreev, șeful GPU, este ovreică. Beria era jumătate-evreu, ca și nevasta lui Brejnev. La adăpostul acestei fațade a căsătoriilor mixte, politica oficială a fost profund antisemită. Evreii au fost totdeauna persecutați în Rusia. Progromurile lui Stalin, ca și procesele lui din țările satelite, sau ale "doctorilor" erau fabricate, ca să poată persecuta apoi pe Evrei.

În politica rusească, cu toate rubedeniile evreiești, Ovreii nu au fost în politica externă rusească decât o masă de ostateci, de prizonieri, o marfă de schimb. De aici nefericirea, suplimentară, a acestui popor încercat.

Creindu-se Statul Israel, Evreii au, în sfârșit, după două mii de ani de suferință și umilință, o patrie ce se cere populată și întărită, ca să fie viabilă. Emigrația Evreilor din Europa de Răsărit în Israel, a fost primul pas. Nucleul a fost stabilit. Dar, pentru a fi viabil în fața celor o sută de milioane de Arabi, ostili Statului Israel, ce ar putea să le ajute modernizarea, industrializarea și progresul, acest stat plâpând are nevoie de populație, de Evrei. Cu cele trei milioane de astăzi, niciodată Statul Israel nu va fi sigur de liniște, de pace. Trebuie să i se adauge alte milioane de evrei. Și aici este cheia problemei, a șantajului ce Rusia exercită asupra Evreilor din lume. Sursa de emigrație a Evreilor din țările din Răsăritul Europei a secat. Din țările de Apus, din America, Evreii nu se duc în Israel decât ca turiști. Ei s-au încadrat în viața și țările respective. Singura sursă potențială

de emigrare evreiască în Israel este Uniunea Sovietică. Acolo mai sunt astăzi circa cinci milioane de evrei. Ori, aceștia, toți aceștia vor să emigreze.

Poporul american, popor de emigranți, ieșit din suferință, persecuții și progromuri, ca și cel evreiesc, are - cum e și firesc - simpatie și dragoste față de Evreii din Israel și cei din Rusia. La simpatie se adaugă conștiința importanței Statului Israel în apărarea intereselor proprii americane și ale Lumii Libere în Orientul Mijlociu și în stabilizarea situației în Golful Persic. La această simpatie se adaugă și enorma influență politică, economică și financiară a poporului american de origine evreiască.

Ori, poporul american vrea din toată inima și din toată conștiința de a servi interese comune, ca emigrația Evreilor din Rusia să se facă continuu, să se accelereze. El vrea ca toți Evreii din Rusia dornici să emigreze să fie lăsați să plece, așa cum este drept, omenos și cum e prescris în "Declarația drepturilor omului", cum are și cum e drept să aibă drept, orice om.

Conștienți de acest fapt, cu toate căsătoriile lor mixte, conducătorii ruși au făcut din emigrarea Evreilor o rușinoasă armă politică externă, de șantaj, de tocmeală. Ei nu permit emigrația decât cu picătura și după barometrul relațiilor bune sau rele cu Statele Unite. Așa cum scrie ziarul New York Times din 5 noiembrie 1980, cifrele sunt grăitoare: în zece ani, numai 250.000 de Evrei au fost lăsați să plece. La semnarea acordului Salt I, în 1971, 13.000; la semnarea acordurilor faimoase cu grâul, în 1972, 32.000 și 35.000. Amendamentul Senatorului Jackson, menit să forțeze mâna Rușilor în emigrare prin restricții comerciale, a redus numărul anual la 21.000 în 1974, la 13.000 în 1975, la 14.000 în 1976 și la 17.000 în 1977. Cu progresul tratatului Salt II, scrie ziarul New York Times, și un nou acord comercial, emigrația evreiască crește la 29.000 în 1978, la un record de 51.000 în 1979. După embargo și Afganistan, în 1980 emigrația scade la 21.000.

"E numai o coincidență"? se întreabă ziarul, care este evreiesc ca apartenență financiară și conducere. Cum se face atunci că agențiile de emigrare rusești lucrează zi și noapte, ca la inaugurarea Președintelui Reagan să accelereze plecarea Evreilor? Coincidență? Desigur, nu! Politică bine calculată, de șantaj. Oamenii sunt vânduți pentru avantaje comerciale sau politice, încheie ziarul.

CUI A FOLOSIT POLITICA DE "DETENTE"

lată de ce problema evreiască trebuie luată în seamă la formularea unei politici ferme, de pace și libertate față de Rusia. Cui a folosit politica de destindere a lui Kissinger? Indiscutabil, Rusiei, pe toate planurile: militar, politic, economic, financiar, tehnologic și teritorial.

Imensele credite în finanțarea schimburilor comerciale dintre ea și țările Lumii Libere i-a permis să accentueze și să accelereze înarmarea. Grâul american i-a permis să continue un sistem economic și politic, în loc să-l reformeze, să-l liberalizeze, să-l schimbe. Tehnologia americană, computere și semiconductori de transmisiune și telecomunicații le-au permis perfecționarea armamentului lor atomic și supremația de care se vorbește.

Politica de surâsuri și de "partener privilegiat" a lui Kissinger, ca și cea de pupături "a la russe" dintre Carter și Brejnev, le-a permis Rușilor să pună piciorul în Angola, Mozambic, Etiopia, Yemenul de Sud, Afganistan. Politica acordurilor de la Helsinki le-a permis Rușilor să continue dominarea și exploatarea rușinoasă a țărilor din lumea de Est și finerea lor sub papuc și tancuri sovietice. Politica de destindere a permis Rușilor întărirea regimului comunist în interior, promovarea și finanțarea războaielor "de eliberare", promovarea terorismului, amenințarea existenței însăși a Lumii Libere, a Occidentului și a civilizației noastre.

Destinderea a fost o politică greșită, catastrofală, așa cum a fost concepută și aplicată. S-a dat totul fără contra echivalent, fără să se ceară nimic; o destindere în sens unic.

A beneficiat poporul american de politica de destindere? Absolut, nu! Au beneficiat o serie de societăți și de oameni de afaceri americani. Dar nu America, nu poporul american. Din contră, această politică l-a costat bani și îl va mai costa.

Zborul comun al cosmonauților sovieto-american din 1975, Apollo-Soyuz, a permis

Rușilor să fure, pe gratis, o tehnologie spațială în care contribuabilul american a investit miliarde și miliarde de dolari, ca să nu mai vorbim de implicațiile militare ale zborului "frățesc".

Cele 70 de computere ultra-moderne, domeniu în care America are zece ani de avans asupra Rusiei, și computerul de "rezervațiuni" vândut în 1975 companiei Aero-Flot, le-a permis uriași pași în toate domeniile militare.

Fabrica de tractoare de la Kama River, făcută de Americani, pentru construirea de camioane (150.000 pe an) cu trei axe și de 250.000 motoare Diesel pe an, le-a permis să depășească Statele Unite în număr de fabricație anuală și să aibă la dispoziție, pe tavă, camioanele blindate, diviziile blindate, pentru un "blitzkrieg", pentru diviziile blindate.

America, contribuabilul american a finanțat și pâinea și armamentul Rusiei.

DAR EUROPA ?

În afară de Uniunea Sovietică, marea beneficiară a fost, indiscutabil, Germania de Apus. Și aici este una din dificultățile majore ale unei noi politici față de Rusia.

În afară de ameliorarea raporturilor umane dintre cele două Germanii și a liniștii ce a domnit în Berlin, Nemții au făcut afaceri de aur cu Rusia și țările satelite. Germania Apuseană este exportatorul nr. 1. Din întregul comerț cu Apusul, Germania are partea leului: 25% în toate țările Comecomului.

În timp ce America, după invadarea Afganistanului, pune embargo pe schimburile economice, comerciale și tehnologice cu Rusia, Germania prospera; comerțul ei cu Rusia a crescut în 1980 cu 32%. Al Franței a crescut cu 40%, această țară fiind a treia exportatoare în Rusia și Comecom.

În timp ce Statele Unite își intensificau comerțul cu Rusia, Europa și-a mărit schimburile ei comerciale, în ansamblu, cu 23% în 1980. Halal de alianțe și solidaritate, de Pact Atlantic și de Otan. Fiecare pentru sine și Rușii pentru toți.

Din datoria de peste 70 de bilioane de dolari datorate de Comecom, 20 de bilioane sunt datorate Germaniei de Apus. Germania livrează Rusiei și țărilor satelite uzine cu cheia în mână, cele mai perfecționate mașini unelte, computere și electronice, oțeluri lucrate, uzine chimice și mai ales îngrășăminte pentru agricultură și insecticide. Fără ele și grânele americane, Rușii și-ar fi spântecat de mult conducătorii, asmuțiți de burțile lor goale. Germania importă din Rusia paladium, uraniu "îmbogățit", fosfat și alte materii prime rare. Dar ceea ce e grav e importul de gaz 17% și alte energii de 5% din consum. În momentul de față un acord de zece bilioane de dolari e negociat pentru construirea unei conducte de gaz de 5.500 kilometri, din Siberia în Europa de Apus, măbind dependența germană de energie de Uniunea Sovietică la 30%. Câtă inconștiență, câtă naivitate, câtă ușurință ! Când 30% din casele Nemților, 30% din uzinele lor vor depinde de robinetul de gaz ținut de mâna abilă, dar criminală a Cremlinului, cine va putea împiedica șantajul politic, capitularea, comunizarea ?

Ce guvern german va rezista presiunii populare într-o iarnă grea cu casele fără căldură, cu uzinele fără energie ? Acest lucru e valabil și pentru Franța și celelalte țări ce proiectează să se aprovizioneze.

Germania, Franța și Italia să oprească schimburile comerciale cu Rusia ? "Plutot des marchés commerciaux a l'Est que la crise", a precizat Mr. Giscard d'Estaing. Și este evident că o oprire brutală a acestor schimburi poate avea multe consecințe economice și politice.

Iată de ce și aceste probleme, greu de rezolvat, vor atârna greu în formularea unei politici ferme, coerente și unitare față de Rusia. Această politică unitară, absolut necesară, nu poate fi formulată decât printr-un painning bine chibzuit, bine cântărit, dar progresiv și aplicat cu curaj. Numai așa el poate opera.

SLĂBICIUNILE UNIUNII SOVIETICE

Formularea unei politici coerente, a long terme, a aliaților față de Rusia, trebuie să țină seama de slăbiciunile ei, de găurile armurei, de călcăiul lui Ahile.

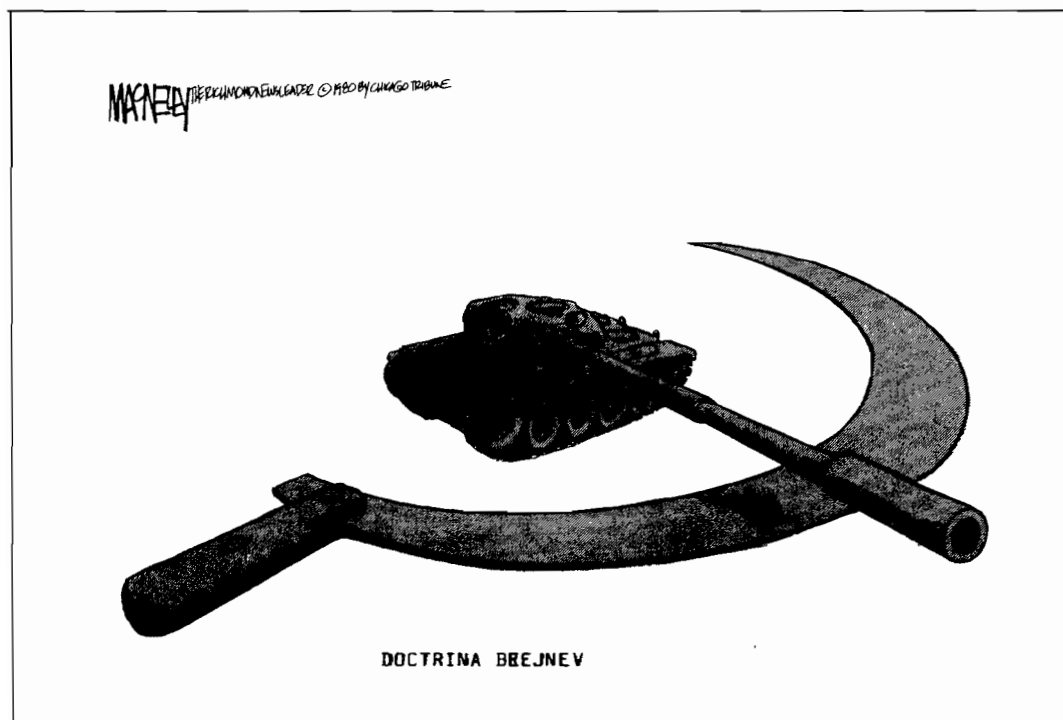
Cum am scris mereu, puterea armată a Rusiei a fost și este exagerată. Și azi, într-un război general Rusia va fi zdrobită, fiindcă războiul a devenit tehnic. Superioritatea ei numerică e depășită de armamentul ultraperfecționat și ultratehnic american și aliat.

Dar agricultura ? Dar problema naționalităților, acest mozaic de o sută de popoare , dialecte, naționalități, obiceiuri și credințe diferite ? Dar problema conflictului inevitabil între rus și nerus, între cetățenii lor de prima și de a doua clasă ? Dar popoarele islamice din cuprinsul Uniunii Sovietice ? Dar cei 11.000 de kilometri de frontieră cu China, dușman implacabil și uriaș ?

Dar problemele energetice: aprovizionarea cu petrol ce amenință azi Rusia ? Experții susțin că din 1985 înaintea Rușii vor trebui să importe petrol.

Dar declinul ideologic intern și extern, atât de vizibil azi ? De ce să nu fie luat în seamă, în ofensiva ce trebuie dusă ? Dar mai ales, problema țărilor robite la Yalta, a țărilor din Răsăritul Europei. Eliberarea acestor țări trebuie *proclamată deschis și tare*.

Yalta și Helsinki trebuie sc denunțate, anulate, indiferent de "buna conduită" a Rușilor. Doctrina Brejnev de solidaritate socialistă prin tancuri rusești, trebuie să i se opună o Doctrină Reagan de eliberare a acestor țări.

Fiindcă în Răsăritul Europei popoarele nu-i doresc pe Ruși, nici sistemul, nici tancurile lor. Ele vor independența totală, suveranitate absolută. Și Rușii o știu. Ei nu-și fac iluzii asupra sentimentelor acestor popoare.

La Budapesta, în 1956, unități întregi ale armatelor regulate ungurești dezertau și treceau de partea luptătorilor pentru libertate. Cartea albă a revoluției ungurești, publicată la Berlin în 1958, vorbește de 50.000 de soldați și ofițeri.

Țărilor satelite nu li se livrează arme decât de mâna a doua. Avioanele lor sunt de a treia generație: Su-20 Poloniei, MIG G 23 Cehoslovaciei.

Nu. Rușii nu au prea mare încredere în armatele satelite. Rolul lor e de poliție și de apărarea lor teritorială, nicidecum ofensivă.

(Va urma)

NICOLAE BACIU

Adevărurile tragice ale istoriei

În existența istorică a neamului românesc, Ardealul - Transilvania reprezintă un spațiu al etnogenezei și dăinuirii noastre multimilinare, ocupând un loc aparte în geografia specifică a sufletului autohton. Oamenii, așezările, datinile și obiceiurile păstrează încă argumentele legilor nescrise, deoarece oamenii de aici se știu de când apele și pădurile, de când iarba și munții neguroși, adică dintotdeauna. Aici trăiau Dacii Liberi al căror sistem de viață a petrecut ordinea lumii românești. Cu gândul la străvechimea neamului geto-dac pe aceste locuri, scriind *Istoria neamului românesc din Ardeal și Ungaria*, marele istoric N. Iorga spunea:

“Înainte de noi n-a fost nimeni acolo. Sau, dacă a fost cineva, au fost strămoșii noștri legitimi și numai ai noștri, de la Tracii cei vechi, Geții și Dacii, până la Romani, care ne-au dat graiul, fără să distrugă însă rădăcinile milenare tractice în aceste regiuni”

Chiar atunci când asupra acestui spațiu al Transilvaniei se vor abate alte neamuri - de la cucerirea romană și până la ultimul popor migrator în Europa: Ungurii - băștinașii au rămas pe mai departe legați de locurile lor, au creat și au crezut în aceleași obiceiuri ale pământului, neputându-i supune nici-o dominație trecătoare. Căci, așa cum va remarca iluminatul Părvan “*neamurile migrează, dar culturile rămân, căci nu singularul, ci genericul e ceea ce hotărăște în viața popoarelor, cu statornica precumpănire a țării de bază, cu poporul ei înrădăcinat în pământul pe care de milenii îl lucrează, cu cultura lui fixate de legile supreme ale firii*”.

După retragerea romană, nu s-a creat aici nici un vid istoric, așa cum greșit au susținut contestatarii Românilor, întrucât aceste locuri au adăpostit în permanență viața localnicilor, consolidând ceea ce s-a numit sinteza daco-romană. A fost o sinteză

susținută de “apostolii daco-romani”, ca Niceta Remesianu, în secolele IV - V, apoi Dionisie Românul (Tracul) sau I. Cassian, prin care s-au afirmat neîntrerupt legăturile noastre cu Roma și cu latinitatea. Continuitatea de existență a neamului n-a fost știrbită de nimic, nici atunci când, în secolul al X-lea, Ungurii ajung în Pannonia, teritoriul de astăzi al Ungariei, moment despre care un alt mare istoric, eruditul Hasdeu, scrie:

“*Am demonstrat că așa-numiții Macedo Români și Istriano-Români de astăzi nu sunt altceva decât Romanii cei din Pannonia, pe care, în secolul IX-X, i-a găsit acolo și i-a gonit peste Dunăre năvălirea Ungurilor...Iar cei de mai sus aveau aproape identic același dialect cu al Românilor din Banat*”.

Așadar, existau aici granițe etnice românești din vremuri străvechi, recunoscute și de Anonymus, cronicarul regelui Bela, care consemnează la venirea Ungurilor, existența ducatelor valahe prin acei “*pastores Romanorum*”, pe Tisa, Someș și pe Crișuri, cu voievozii lor Gelu și Menumorut. Având nevoie de cât mai mult spațiu, noii veniți și-au îndreptat expansiunea spre teritoriile Transilvaniei, atrași de bogățiile acesteia, de formele unei civilizații rurale ce dănuia aici din vremuri imemorabile și care i-a deprins cu o viață mai statornică, mai sedentară, legată de lucrul pământului. Treptat, expansiunea s-a transformat în dominație, mai ales după creștinarea Ungurilor, spre anul 1000, când regii lor primesc privilegiile, își acordă titluri de noblețe, își extind cuceririle, în fine, introduc un sistem de asuprire și stăpânire tot mai perfecționat. Ei își propuneau să îngusteze puterea de afirmare a națiunii majoritare, ajungând la absurd și ridicolul statut impus, prin care Români deveneau niște tolerați pe propriul lor pământ. Împrejurările de moment și îndeosebi cele externe au favorizat apariția unor asemenea stări de lucruri. Cu toate acestea, unul dintre marii regi ai Ungariei, cel care poate a ridicat această țară la cea mai înaltă civilizație, a fost “puiul de român” Matei Corvin, fiul lui Ioan Corvin de Hunedoara și al Elisabetei Sălăjeanu (Szilaghi), născută la Șimleu - Sălaj.

Iată, deci, cum firul vieții istorice ne pune în legătură cu moșteniri îndepărtate în acest colț de lume românească, Transilvania. Tocmai acest lucru nu l-au putut înțelege proaspeții nobili ai nației maghiare, ca-

re, în dorința lor de a distruge urmele unui trecut al Românilor în Transilvania, au cultivat fanatismul orb și au instaurat duritatea legii, care nu mai ținea seama de forța dreptului, ci de dreptul forței. Așa s-a întâmplat că, de la o epocă la alta, istoria Transilvaniei a fost mereu răstălmăcită de doctrinarii pripășiți la catedre speciale, care voiau să justifice desnaționalizarea și înnăbușirea sentimentului național al altor neamuri.

Au fost speculate și folosite în realizarea acestui scop inuman toate mijloacele - de la cele politice de Parlament și Dietă, până la cele mai rafinate, prin câștigarea de simpatii și "tovarăși de drum". Cauza dreaptă a națiunii româ din Transilvania, câștigată în Marea Revoluție de la 1848, nu a mai fost recunoscută. Bărnuțiu - profetul cu *glas de tunet* - arătase la Blaj ce înseamnă conștiința de neam a Românilor, iar Avram Iancu o va dovedi cu prețul vieții în temerara sa luptă pentru cauza dreaptă a Românilor. Și totuși, toate aspirațiile Românilor nu vor fi recunoscute, așa cum s-a putut vedea prin instaurarea cumplitului dualism al puterii, începând din anul 1867. Prin acest dualism, politica desnaționalizării devenise normă de viață socială. S-a preconizat îndepărtarea limbii române, începând de la grădinițele de copii, apoi în școli, apoi în paginile cărților. Totul trebuia prefăcut, șters, eradicat. Până și numele de familie moștenit din moși-strămoși trebuia schimbat, după rețeta oferită de lucrarea lui Telkes Simon, *Cum să maghiarizăm numele de familie*. Cartea aceasta apărea într-un moment de aniversare a așa-numitului "mileniu" maghiar de stăpânire a Transilvaniei. În realitate, "mileniul" era de numai 51 de ani, adică de la 1867 la 1918, timp în care stăpânirea maghiară a fost în largul ei, întrucât în epocile anterioare s-au afirmat în Transilvania principii români, suzeranitatea altor puteri, ba chiar și Buda, capitala Ungariei, a fost transformată în pașalâc turcesc, ceea ce nu s-a întâmplat nici cu Țările Române, nici cu Transilvania, unde domneau regi și principii români cu nume maghiarizate.

Când s-a observat că metodele administrative ale desnaționalizării nu s-au dovedit eficiente, s-a trecut la folosirea forței. În trufia lor, grofii și baronii maghiari au crezut că vor putea duce la capăt politica desnaționalizării. Nu-i mai interesau ideea vie-

țuirii altora. Mizau pe forță. N-au renunțat la forță și brutalitate nici atunci când granițele etnice românești, prin întregirea neamului la 1918, au fost recunoscute și politic. Regimul din 1920 în Ungaria, reprezentat de Horthy, a promovat practic fascismul, devenind aliatul de mai târziu al hitlerismului. S-a ajuns din nou la ațâțarea celor mai șovine idei. S-a trecut la schițarea unor noi hărți, prin smulgere de teritorii, între care Transilvania era cea dintâi vizată. S-a întâmplat să fie oferită cadou printr-un dicat odios, la 30 august 1940.

Diktatul de la Viena ceda Ungariei horthyste partea de nord-vest a Transilvaniei, printr-o desmembrare arbitrară a hotarelor întregite. A urmat încălcarea drepturilor naționale ale Românilor ardeleni. Apoi distrugerii în masă. Apoi crimele. Toate pentru a hrăni iluzia unei stăpâniri de drept, ca și cum n-ar fi existat sentința obiectivă a istoriei. Actul agresiv și brutalitățile cele mai odioase și-au făcut loc. Atrocitățile se țineau lanț.

Cartea *Transilvania, ultima prigoană maghiară* e o mărturie a satanecelor gânduri traduse în fapte ce însăpăimântă conștiințele. A nu le arăta generațiilor ar însemna să încălcăm cerințele unei datorii morale față de istorie. A le aduce astăzi înaintea generațiilor nu înseamnă a ațâța patimi și nici a provoca resentimente. A nu le înfățișa celor contemporani nouă, dar de o vârstă mai tânără, celor care nu le pot cunoaște, căci nu le-au trăit, înseamnă a renunța la înțelepciune prin tăcere. Tăcerea poate fi și ea o inerție, dacă nu chiar o trădare. Iată de ce trebuie cunoscute adevărurile tragice ale istoriei, nu numai cele de împliniri festive. Durerile atâtor ființe s-au consumat în spațiul străbătut azi de pașii noștri, spațiul străvechiului Ardeal, spațiul Transilvaniei. Durerile ne întorc spre oameni, ele covârșesc și dau sentințe în timp nesăbuițelor șovine, intoleranței agresive și omuciderii. "*Șovinismul s-a spus - este desfigurarea naționalității*". De aceea, acest șovinism trebuie anatemitizat și condamnat de conștiința lucidă a celor ce respectă naționalitatea lor, respectând-o pe-a altora.

Calvarul vieții ardeleni în răstimpul anilor 1940-1944, ne obligă să ne întrebăm: cum de s-a putut întâmpla așa ceva? A fost instaurată prigoana, s-a procedat la expulzarea preoților și a intelectualilor. În vagoanele pentru vite erau înghesușiți Românii din

Nume românești maghiarizate chiar și pe crucea mormântului

Oradea, din Cluj și din ținuturile Maramureșului. Între ei, episcopii ce-și pleacă o viață frunțile în fața altarelor, rugându-se lui Dumnezeu ca oamenii să nu ajungă niciodată să ucidă oameni. În acele sinistre vagoane ale morții erau episcopii Nicolae Popovici al Oradiei, Vasile Stan al maramureșului, era protopopul Aurel Munteanu de la Huedin, asasinat la 10 septembrie 1940, era protopopul Aurel Nistor din Sf. Gheorghe, diaconul Suci Sever din Cluj și preotul Petre Suci din Satu Mare. Erau zecile de preoți umiliți, loviți și flămânziți după canoanele diabolice ale unor executați ce glăsuiau despre *noua ordine*. Erau în rândurile acelea, ale celor umiliți, țărani din Săcălăsău, Borod, din Valea Mare de Criș, din toate satele de legendă ale *înlăcrimatu-lui Ardeal*, de la inimosul Gheorghe Tulbure din Sălciua, care se aseamua cu Avram Iancu, și până la Dumitru Sumalău, așos și dârz ca un dac. Alții, ca profesorul Osian, preotul Alexandru Negreanu din Satu Mare, ori Ignatie Borza din Carei, au rămas pe loc, cunoscând temnița și prigonirea, în timp ce Adrian Luca din Oradea sau pictorul Ioan Cosma din Lompirt, au fost nevoiți să-și părăsească locurile natale, apucând drumul amar al refugiului la frații de dincolo de munți. Crimele s-au deslănțuit cu o cruzime barbară, întrecând puterile imaginației omenești.

Ca să înlătore imaginea de coșmar, stă-

pănitorii au trecut la o nouă fază de distrugere a bisericilor și caselor. Toată truda generațiilor a fost pusă la pământ, printr-o simplă comandă, inspirată de cartea lui Dűcső Csaba, *Nici o milă* (1939), care îi forma pe tinerii înrolați în gruparea *Levente*. Cartea chema la crimă fățișă, iar autorul nu se sfia să scrie: "*În noi fierbe sângele lui Attila* (poreclit Biciul lui Dumnezeu, n.n.s.) *al lui Arpad și al lui Genghis-Han*".

Ațâțarea demențială cerea sânge și i-au căzut pradă și Români, și Slovaci, și Evrei, și chiar Maghiari care, îngroziiți de cele văzute, protestau împotriva atrocităților și neglijiurilor. Din septembrie și până în decembrie 1940 au fost dărâmate bisericile de la Sălard, Vârghiș, Biborțeni, Herculian, Doboșeni, Bățanii Mari, Ocland, Crăciunel, Borsec, Miercurea Ciuc, Zăbala, Micula, Lazuri, Ianculești, Teaca, Deda etc. etc., în total sute și sute de biserici devastate și dărâmate. Se uitase că în aceste biserici poporul românesc se închina aceluiași Dumnezeu căruia i se închinau și Maghiarii. Ei, care își numiseră un rege al lor, Ștefan cel Sfânt. Totul au uitat.

A urmat apoi și răsboiul crucilor, prin care trebuia șters de pe crucea din cimitire numele românești din inscripții și înlocuite cu nume maghiarizate. De unde? Trebuiau găsite. Trebuiau inventate. Istoria nu înregistrase până atunci astfel de fapte, nici măcar în obscurile dominații ale tiranilor. Pentru ceea ce-a mai rămas, sau mai bine zis pentru câți au mai rămas, aceeași stăpânire maghiară a preconizat trecerea forțată a populației române la religia reformată, unitariană sau romano-catolică, restabilind în acest scop Episcopia Greco-Catolică Maghiară de tristă memorie, de la Haidudorog.

În fața acestor situații, ne gândim la faptul că ura și dușmănia au adus cele mai mari daune unității europene și mai ales țărilor mici, supuse vrăjmașiiilor și dezbinărilor continui de către puterile imperialiste. În cartea sa *Contra dușmăniei dintre nații. Români și Unguri*, Iorga scria:

"Ura a fost numai în straturile de sus, hrănită de ziare, de cărți și cultivată prin secolii. Jos, oamenii care depun aceeași muncă se pot înțelege între dânșii. Țăranul român și țăranul maghiar, locuind în același pământ, când sunt lăsați pe seama lor, fără ațâțări, duc buna casă de odinioară..."

VASILE VETIȘANU

BELIGERANȚA ROMÂNIEI ALĂTURI DE ALIAȚI ÎN CEL DE AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

O dovadă în plus că acțiunea întreprinsă de România la 23 august i-a surprins pe Aliați și a fost o inițiativă românească integrală o constituie și "*Declarația Comisariatului de Externe U.R.S.S. asupra României din 24 august 1944*" (Vezi Académie Diplomatique Internationale, *Dictionnaire diplomatique*, vol. IV, p. 970), pe care o reproducem:

"Guvernul U.R.S.S. consideră că restabilirea suveranității în România este de o urgentă necesitate. Dacă România suspendă operațiunile sale militare și întoarce armele contra inamicului pentru a recuceri Transilvania, Guvernul sovietic va acorda României tot sprijinul necesar acestei lupte. Dar războiul nu va putea fi suspendat pe teritoriul român, decât când Germanii vor evacua țara. Guvernul sovietic consideră de prisos să mai repete declarația făcută în aprilie trecut. În aprilie, deja Guvernul sovietic a asigurat că el nu are nici o intenție să dobândească vreo parte din teritoriul României, să modifice ordinea socială în România sau chiar să aducă vreo atingere independenței țării.

"Guvernul sovietic consideră de o necesitate urgentă să se restabilească independența României, eliberându-se țara de sub jugul fascist. Dacă trupele României își suspendă acțiunile lor militare și vor să poarte împotriva Germaniei un război de eliberare pentru independența României și contra Ungariei, pentru eliberarea Transilvaniei, Armata sovietică este dispusă să-i acorde sprijinul ei. Armata sovietică va sprijini atunci România prin toate mijloacele, să-și îndeplinească această sarcină de onoare".

Declarația de mai sus, oarecum puțin cunoscută, datată 24 august 1944, are o deosebită importanță din trei puncte de vedere:

a. Afirmă o eventuală latitudine a României de a face război Germaniei pentru a-și recăpăta independența și Ungariei pentru a-și relua Transilvania de Nord;

b. Nu condiționează acest război eventual al României de un eventual armistițiu cu Națiunile Unite;

c. În eventualitățile de mai sus, URSS își oferă concursul Armatei Roșii pentru a ajuta România în realizarea victorioasă a războiului întreprins, împotriva Germaniei și Ungariei.

Deși este mai mult ca sigur că senzaționala declarație sovietică datată 24 august 1944 fusese redactată și dată spre publicare înainte de noaptea spre 23 - 24 august, totuși ea trebuie considerată ca reprezentând atitudinea oficială și publică a URSS față de România la data respectivă.

În primul rând se constată că URSS înțelegea atunci să trateze cu România de una singură, nu ca reprezentând Națiunile Unite. Este mai mult ca sigur că cedarea politică a României în locul Greciei înseamnă că Puterile occidentale acordau lui Stalin și opțiunea de a trata și singură cu România.

În noua sa postură de putere preponderantă în relațiile cu România, URSS considera că pentru a-și recăpăta independența și Nordul Transilvaniei, aceasta trebuia să pornească războiul împotriva Germaniei și Ungariei. Este exact ceea ce s-a întâmplat. În noaptea de 23 spre 24 august, rupând alianța cu Germania hitleristă, România devine independentă și la 25 august declară război Germaniei pentru consolidarea independenței dobândite în noaptea de 23 spre 24 august, iar la 30 august, Ungariei, pentru recucerirea Transilvaniei de Nord. În acest fel și în conformitate cu declarația sovietică din 24 august 1944, România căpăta automat alianța militară a URSS și își îndeplinea o sarcină de onoare.

De aci concluzia logică că războiul cu Germania și Ungaria, început în august 1944, nu poate fi privit ca o consecință impusă de armistițiul din 12 septembrie. De altfel, clauza înserată în acel articol 1 pentru continuarea ostilităților deja începute împotriva unui dușman comun pare firească, în primul rând pentru că la acea epocă erau în curs angajamente pentru eliberarea Transilvaniei de Nord și, în al doilea rând, dată fiind "seducția cobeligeranței italiene" a cărei semnificație nu fusese încă sesizată de oamenii politici români.

Sub auspiciile Fundației Europene Drăgan COLOCVIU LITERAR EMINESCU - CĂLINESCU

La Roma, Milano, Torino

Aspect de la ședința din Milano. Conferențiază Prof.I.C.Drăgan.

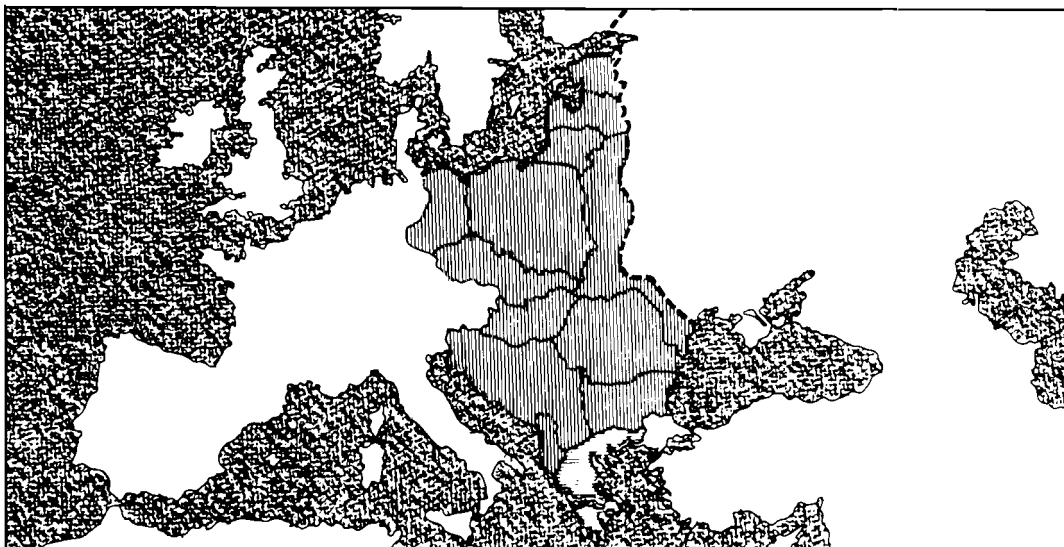
În cadrul tradiționalelor relații culturale italiene-române, în perioada 8 - 12 iunie 1981, a avut loc al doilea colocviu de literatură română, organizat de Fundația Europeană Drăgan, Institutul de Istorie și Teorie literară "G. Călinescu" și Muzeul Literaturii române.

Lucrările colocviului au pus în evidență două figuri excepționale ale culturii române: pe cel mai mare poet: Mihail Eminescu (1850-1889) și pe cel mai valoros critic, istoric literar și teoretician al literaturii române din secolul al XX-lea: George Călinescu (1901-1965). Îndreptarea atenției către acești doi nemuritori ai literelor române a fost determinată de apariția, în anul 1980, al celui de al IX-lea volum de "*Opere complete*" de M. Eminescu (Editura Academiei Române și a Muzeului Literaturii Române, București) și a "*Istoriei Literaturii române de la origini până astăzi*" de G. Călinescu, reproducere fidelă a ediției din 1941, ce cuprinde un "*Appendice*" cu completările ulterioare ale autorului (Editura Nagard, Roma).

Scriitorii, criticii literari, profesorii universitari și traducătorii italieni și români participanți au subliniat interferențele literare italiene - române. Din valoroasele comunicări reiese că literatura română, scrisă într-o limbă neolatină, face parte integrantă din cultura europeană; de aceea, numeroși poeți, prozatori, critici, dramaturgi români merită să fie făcuți cunoscuți în Occident pentru viziunea lor originală, pentru stilul lor rafinat și vibrant.

Cu ocazia congresului, Muzeul Literaturii române a prezentat o mostră de fotografii ce ilustrau viața și opera celor doi scriitori. La Milano, în Sala Fundației, au fost expuse sculpruri în lemn ale artistului figurativ contemporan Pavel Bucur, iar Fundația a expus lucrări, cărți și reviste apărute în propria editură.

Comunicările vor fi publicate într-un volum de "Acte ale Colocviului Eminescu-Călinescu".

Moscova, 9 Octombrie 1944

“Momentul era potrivit pentru a trata, așa că am spus: “Să aranjăm treburile noastre în Balcani. Armatele voastre sunt în România și în Bulgaria. Noi avem acolo interese, misiuni, agenți. Între noi nu trebuie să existe neînțelegeri pentru lucruri mărunte.

Cât privește Anglia și Rusia, ați fi de acord - l-am întrebat pe Stalin - ca voi să aveți o dominație de 90% asupra României, noi să avem 90% în Grecia și “fifty-fifty” cu voi în Jugoslavia?” În timp ce se traduceau cele de mai sus, am scris pe o jumătate de foaie de hârtie:

România: Rusia ia 90%; ceilalți iau 10%

Grecia: Marea Britanie (de acord cu Statele Unite) ia 90%; Rusia ia 10%

Jugoslavia și Ungaria: 50% - 50%

Bulgaria: Rusia ia 75%; ceilalți 25%.

Winston Churchill

“Cel de al doilea război mondial”

- Memorii -

SUMARUL

I.C.Drăgan, <i>Drama ideii naționale</i>	1
E. M., <i>Ritratti e sintesi critiche senza eccesso di erudizione</i>	4
N. Baci, <i>De la destindere la o Yalta planetară ?</i>	6
V. Vetșanu, <i>Adevărurile tragice ale istoriei</i>	11
xx <i>Beligeranța României alături de aliați în cel de al doilea război mondial</i>	14
xx <i>Cultura română sub semnul echilibrului</i>	15